

СІЯВ РОЗУМНЕ, ДОБРЕ І ВІЧНЕ

Сіячем розумного, доброго і вічного був професор Василь Іванович Добош. Добре пам'ятаю його як викладача. На третьому курсі він читав у нас курс синтаксису сучасної української літературної мови. Було йому тоді ледь за сорок. Середнього росту, стрункий, обличчя ніби витесане добрим скульптором, голубі очі випромінювали тепло. До тих очей личив сіро-голубий костюм. Носив портфель, старшокурсники розповідали нам, що з того портфеля вони одного разу без дозволу «позичили» екзаменаційні білети.

Василь Іванович умів терпляче вислуховувати студента, умів у слабенькій, безпомічній відповіді виявити знання. Тоді говорив дещо більше, ніж студент, який погоджувався, «поділяв» думку професора. Не пам'ятаю, щоб Василь Іванович підвищував голос, він поважав студента.

Траплялося, щоб відвернути увагу Василя Івановича від опитування на практичних заняттях, ми виявляли інтерес до речей, які не мали ніякого стосунку до предмета. Поважний учений терпляче пояснював, переконував, наставляв. Яюсь я наважилася сказати, що література цікавіша, ніж суха мова. Передбачала, що для переконання нас у протилежному Василь Іванович витратить час і опитування відкладе на наступний раз, за це однокурсники будуть мені вдячні. Та опитування таки відбулося!

Професор був доброзичливим, ніколи не карав студента оцінкою за пропуски занять. На іспитах не згадував і «гріхів» (запізень, двійок на практичних заняттях). Бувало, на перерві ті однокурсники, які більше цікавилися мовознавством, супроводжували його до дверей кафедри або на подвір'я колишнього університетського корпусу. Там Василь Іванович міг консультувати, покуруючи. До речі, не було на філологічному факультеті завзятішого курця, ніж він. Нам здавалося, що з цигаркою розлучався лише на заняттях і під час сну. Можливо, курило заспокоювало, а може, вдихаючи цигарковий дим, Василь Іванович обмірковував якісь мовознавчі проблеми.

Він не любив, коли студент намагався обдури-ти на іспиті – скористатися шпаргалкою (гармошкою чи бомбою). На вступних і курсових екзаменах

«шпори» виявляв і вилучав віртуозно, оперативно. До речі, «шпаргалкуючий» найчастіше сам віддавав той засіб для успішного складання іспиту. Була я цьому свідком, хотіла перейняти досвід, але не вдалося.

Професор В.І. Добош був відданий роботі. Він любив її, дорожив нею. Філологія була для нього «сродною працею». Ми шанували Василя Івановича як декана. При ньому було спокійно, надійно, за-тишно, безконфліктно.

У пам'яті спливають наші так звані суботники на території сьогодишнього університетського корпусу і Боздоського парку. Василь Іванович брався за будь-яку роботу. Вправно садив, копав, уміло орудуючи лопатою й сокирою.

Моя однокурсниця Марійка Мегец у розмові про 95-річчя від дня народження Василя Івановича згадала його лекцію на курсах підвищення кваліфікації вчителів. Аналізували речення, знаний професор прагнув активізувати заняття питаннями, вона на кожне відповідала. Він поцікавився, у якому виші навчалася. Почувши відповідь, що закінчувала Ужгородський університет, уточнив, хто її вчив. Коли назвала його ім'я, трохи зніяковів, підсумувавши розмову словами: «Моя школа!». Йому, як учителю, було приємно бачити й чути результат своєї праці.

Історія людства – це історія його вчителів. Змінювалися епохи, відходили в минуле старі професії, з'являлися нові, досі невідомі. Та завжди зоставалася й переходила до нових поколінь воістину священна професія «Учитель». Його вважали довіреною особою суспільства. Учитель – це значно більше, ніж викладач. Не кожного викладача називають учителем. А Василя Івановича Добоша багато випускників нашого університету вважають своїм учителем. Його вихованці працюють у школах, видавництвах, на кафедрах української мови та української літератури. Хотілось би, щоб учні відомого вченого подбали про видання його наукової спадщини, воно увіковічило б пам'ять Учителя.

Спогади про Василя Івановича нелегко лягають на папір, хоч минуло чимало часу, як покинув

він наш грішний світ, але втрата відчутна й досі.
Ще бачиш його неспішну ходу неодмінно з незрадливою порадицею – цигаркою, чуєш спокійний, врівноважений голос...

Мимоволі приходить на згадку Симоненкове:

*Минуле не вернуть,
не виправить минуле,
Вчорашнє – ніби сон,
що випурхнув з очей.*

Сьогодні здається мені, що з неосяжної нашої свідомістю орбіти Василь Іванович Добош посилає нам тепле світло своєї душі.

Доброї пам'яті на землі Вам, Василю Івановичу, сяячеві розумного, доброго, вічного...

Надія Ференц,

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української літератури
Ужгородського національного університету
<https://orcid.org/0000-0001-8598-5387>*